Lietas Nr. A420541611
Lietas arhīva Nr. AA43-0453-14/18

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2014.gada 11.martā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:

tiesnese referente A.Šteinberga,

tiesneši K.Berķis un M.Birzgalis

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. B/ pieteikumu par pienākuma uzlikšanu Rīgas domes Personu dzīves vietu reģistrācijas komisijai atjaunot ziņas par /pers. B/ deklarēto dzīvesvietu /adrese/, sakarā ar /pers. B/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2012.gada 25.jūnija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicēja /pers B./ 2009.gada 7.janvārī deklarējusi dzīvesvietu /adrese/.

Rīgas domes Dzīvojamo telpu izīrēšanas komisija 2010.gada 15.aprīlī nolēma (sēdes protokols Nr.19*)* atteikt noslēgt īres līgumu ar pieteicēju par dzīvojamās telpas /adrese/, izīrēšanu un uzdeva atbrīvot dzīvokli /adrese A/, līdz 2010.gada 15.maijam.

[2] Rīgas domes Personu dzīves vietas reģistrācijas komisija (turpmāk arī – Komisija vai iestāde) 2011.gada 13.jūnijā pieņēma lēmumu (sēdes protokols Nr.11) anulēt ziņas par pieteicējas deklarēto dzīvesvietu /adrese/ (turpmāk – Lēmums).

Lēmumā konstatēts, ka pieteicēja kā dzīvesvietas deklarēšanas /adrese/, tiesisko pamatu norādījusi radniecību ar /pers. D/. Dzīvoklis /adrese/, ir pašvaldības dzīvoklis. Saskaņā ar likuma „Par dzīvojamo telpu īri" 2.panta otro daļu dzīvojamās telpas lietošanas vienīgais pamats īrniekam vai apakšīrniekam ir dzīvojamās telpas īres vai apakšīres līgums. Saskaņā ar Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 12.panta pirmo daļu ziņas par deklarēto dzīvesvietu iestāde anulē, ja attiecīgajai personai cita starp nav tiesiska pamata dzīvot deklarētajā dzīvesvietā.

Lēmumā secināts, ka pieteicējas dzīvesvieta deklarēta pašvaldības īpašumā esošā dzīvojamā telpā bez tiesiska pamata. Tādējādi nav tiesiska pamata pieteicējas dzīvesvietas deklarācijai /adrese/.

[3] 2011.gada 28.jūnijā Administratīvajā rajona tiesā saņemts /pers. B/ pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru tiktu uzlikts pienākums Komisijai atjaunot ziņas par /pers. B/ deklarēto dzīvesvietu /adrese/.

Pieteikumā norādīti šādi apsvērumi.

[3.1] Pieteicējai ir tiesības dzīvot dzīvoklī /adrese A/, jo pieteicējas māte, kurai bija īres līgums par dzīvošanu minētajā dzīvoklī, pieteicēju tajā izmitināja atbilstoši likuma „Par dzīvojamo telpu īri" 9.pantam un 2010.gada 22.janvārī par to rakstiski informēja Rīgas domes Mājokļu un vides departamentu.

[3.2] Pieteicēja lūgusi noslēgt īres līgumu ar viņu saskaņā ar likuma „Par dzīvojamo telpu īri" 14.pantu, bet pieteicējai tika atteikts, pamatojot, ka pieteicējas māte nav iesniegusi lūgumu par to. Tā kā minētajā tiesību normā nekāds lūgums nav paredzēts, pieteicēja par atteikumu slēgt īres līgumu iesniegusi prasību Rīgas pilsētas Centra rajona tiesā.

[3.3] Protokola izrakstā, ko pieteicēja saņēmusi, teikts, ka pieteicēja nav iesniegusi dokumentus, kas apliecinātu tiesvedības uzsākšanu, bet pieteicēja no tiesas ir saņēmusi tikai tādu dokumentu, kāds ir arī Rīgas domes rīcībā. Tā ir pieteicējai zināšanai nosūtīta informācija par to, uz kādiem jautājumiem atbildētājam ir jāsniedz paskaidrojumi tiesai. Tā kā atbildētāji šai tiesvedībā ir Mājokļu un vides departamenta Dzīvokļu pārvaldes priekšniece un Tiesiskā nodrošinājuma pārvaldes galvenā juriste, nav saprotams, kā atbildētājai var nebūt zināms fakts par tiesvedības uzsākšanu. Savukārt pieteicējai neviens no Rīgas domes nav prasījis iesniegt šādus dokumentus, un pieteicēja nezināja, ka tas viņai jādara. Minētos dokumentus pieprasīja mājas apsaimniekotājs – Rīgas pilsētas pašvaldības kapitālsabiedrība SIA „Rīgas Pilsētbūvnieks", un pieteicēja iesniedza tā vienīgā dokumenta kopiju, kas bija

pieteicējas rīcībā.

[3.4] Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 1.pantā teikts, ka jādeklarē dzīvesvieta tur, kur cilvēks ir sasniedzams. Tā kā citas iespējamās dzīvesvietas pieteicējai nav un nav arī līdzekļu mājokļa izīrēšanai (pieteicēja šobrīd ir bezdarbniece ar ļoti mazu bezdarbnieka pabalstu), tad pieteicēja var dzīvot tikai dzīvoklī /adrese A/.

[4] Atbildētāja tiesai sniegtajos rakstveida paskaidrojumos norāda, ka pieteikumu neatzīst turpmāk norādīto apsvērumu dēļ.

[4.1] Iestāde 2010.gada 12.februāra vēstulē Nr.DMV-10-2391-ap informēja pieteicēju, ka, pamatojoties uz Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 11.panta pirmo daļu, ir uzsākts administratīvais process par pieteicējas deklarētās dzīvesvietas /adrese/, ziņu patiesuma pārbaudi. Iestāde 2010.gada 12.februāra vēstulē uzaicinājapieteicēju ierasties un sniegt paskaidrojumu par dzīvesvietas deklarēšanas /adrese/, pamatojumu.

Pieteicēja 2010.gada 22.oktobra iesniegumā paskaidroja, ka dzīvesvietu /adrese/, deklarējusi tāpēc, ka viņas mātei, kas bija minētā Rīgas pašvaldībai piederošā dzīvokļa īrniece, bija operācija un bija nepieciešama kopšana. Pieteicējas māte sliktā veselības stāvokļa dēļ nevarēja nokārtot jautājumu par pieteicējas iekļaušanu dzīvojamās telpas /adrese/, īres līgumā.

[4.2] Iedzīvotāju reģistra datu bāzes informācija liecina, ka pieteicējas māte mirusi 2010.gada 12.februārī.

Pieteicēja 2011.gada 14.aprīļa iesniegumā paskaidroja, ka dzīvo dzīvoklī /adrese A/, taču dzīvojamās telpas īres līgums ar viņu nav noslēgts.

[4.3] Saskaņa ar likuma „Par dzīvojamo telpu īri" 2.panta otro daļu dzīvojamās telpas lietošanas vienīgais pamats īrniekam vai apakšīrniekam ir dzīvojamās telpas īres vai apakšīres līgums.

Saskaņā ar Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 12.panta pirmo daļu ziņas par deklarēto dzīvesvietu iestāde anulē, ja pastāv viens no šādiem nosacījumiem: 1) dzīvesvietas deklarētājs vai viņa likumiskais pārstāvis, vai dzīvesvietas deklarētajā vai viņa likumiskā pārstāvja pilnvarota persona, deklarējot dzīvesvietu, sniegusi nepatiesas ziņas; 2) attiecīgajai personai nav tiesiska pamata dzīvot deklarētajā dzīvesvietā.

[4.4] Ņemot vērā minētos faktus, Iestāde secināja, ka pieteicējai nav tiesiska pamata dzīvot deklarētajā dzīvesvietā /adrese/.

Ņemot vērā minēto, saskaņā ar Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 12.panta pirmās daļas 2.punktu pieteikums ir nepamatots.

[5] Ar Administratīvās rajona tiesas 2012.gada 25.jūnija spriedumu noraidīts pieteicējas pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru tiktu uzlikts pienākums Komisijai atjaunot ziņas par /pers. B/ deklarēto dzīvesvietu /adrese/.

Spriedums motivēts šādi.

[5.1] Izskatāmajā lietā pieteikums ir par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējai tiktu atjaunotas ziņas par dzīvesvietas deklarāciju /adrese/.

Izskatot pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, tiesai ir jāpārbauda, vai pastāv priekšnoteikumi labvēlīga administratīvā akta izdošanai.

[5.2] Tiesa lietā konstatē šā sprieduma aprakstošajā daļā norādītos faktiskos apstākļos, par ko lietā nav strīda.

Strīds lietā ir par to, vai pieteicējai ir tiesisks pamats dzīvot deklarētajā dzīvesvietā strīdus adresē. Līdz ar to lietā ir noskaidrojams, vai iestāde pareizi piemērojusi Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 12.panta pirmās daļas 2.punktu, saskaņā ar kuru ziņas par deklarēto dzīvesvietu iestāde anulē, ja attiecīgajai personai nav tiesiska pamata dzīvot deklarētajā dzīvesvietā.

Piemērojot Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 12.panta pirmās daļas 2.punktu, ir jāpārliecinās, kas veido personas tiesisko pamatu dzīvot deklarētajā dzīvesvietā un vai personas tiesiskais pamats dzīvot deklarētajā dzīvesvietā ir pastāvējis un pastāv.

[5.3] Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 3.panta otrā daļa noteic, ka personai ir tiesisks pamats apmesties uz dzīvi noteiktā nekustamajā īpašumā, ja tai pieder šis nekustamais īpašums, attiecībā uz to ir noslēgts īres vai nomas līgums vai šā īpašuma lietošanas tiesības tā ieguvusi uz laulības, radniecības, svainības vai cita likumiska vai līgumiska pamata. Līdz ar to iestādei un administratīvajai tiesai ir jāpārbauda:

1) vai personai pieder nekustamais īpašums, kurā deklarēta dzīvesvieta;

2) vai persona atrodas īres vai nomas vai cita veida līguma, piemēram, uztura līguma, tiesiskajās attiecībās ar izīrētāju vai iznomātāju;

3) vai persona lieto nekustamo īpašumu uz laulības, radniecības, svainības pamata;

4) vai persona lieto nekustamo īpašumu uz likuma pamata.

Pārbaudot personas tiesisko pamatu dzīvot deklarētajā dzīvesvietā, iestādei un tiesai neizbēgami ir jāsaskaras ar civiltiesiskajām attiecībām (īpašuma, īres u.tml.), jo tikai tās var radīt personai subjektīvas tiesības dzīvot dzīvesvietā. Iestādei un tiesai ir pienākums šādas attiecības arī analizēt, bet vienīgi no to spēkā esības viedokļa, neieslīgstot apstākļos, kas skar tiesisko attiecību iegūšanu, grozīšanu vai izbeigšanu, jo saskaņā ar Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 2.panta otro daļu dzīvesvietas deklarēšanas fakts pats par

sevi nerada civiltiesiskas saistības (*skat. Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2011.gada 15.decembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr.SKA-1015/2011 8.punktu*).

[5.4] Tiesa konstatē, un lietā nav strīda par to, ka dzīvoklis /adrese/, ir Rīgas pilsētas pašvaldības īpašums, tātad nepieder pieteicējai; pieteicēja neatrodas īres vai cita veida līguma tiesiskajās attiecībās ar izīrētāju; pieteicēja nelieto nekustamo īpašumu uz likuma pamata.

Pieteicēja uzskata, ka viņai ir tiesības lietot šo dzīvokli, jo tas bijis izīrēts viņas mātei. Tādējādi tiesai jāpārbauda, vai ir pamats uzskatīt, ka pieteicēja ieguvusi nekustamā īpašuma lietošanas tiesības uz radniecības pamata. Tiesa šādu viedokli atzīst par nepamatotu turpmāk minēto apsvērumu dēļ.

[5.4.1] Nekustamā īpašuma lietošanas tiesības ir jāskata kopsakarā ar likuma „Par dzīvojamo telpu īri" normām. Šā likuma 9.panta pirmā daļa noteic, ka īrniekam ir tiesības iemitināt viņa īrētajā dzīvojamā telpā savu laulāto, vecākus (adoptētājus), darbnespējīgos brāļus un māsas un pilngadīgos bērnus, kuriem nav savas ģimenes, ja (..) iepriekš par to rakstveidā informēts izīrētājs.

[5.4.2] Taču konkrētajā situācijā tiesas ieskatā ir būtiski, ka pieteicējas mātei strīdus dzīvoklis bija izīrēts kā maznodrošinātai personai, tātad ir jāņem vērā likumā „Par sociālajiem dzīvokļiem un sociālajām dzīvojamām mājām" noteiktais tiesiskais regulējums.

Šā likuma 13.panta otrā daļa noteic, ka sociālā dzīvokļa īrniekam nav tiesību īrēto dzīvokli privatizēt, iegūt īpašumā līdz dzīvojamās mājas privatizācijai, mainīt, nodot apakšīrē citai personai, iemitināt tajā citas personas, izņemot savu laulāto, kā arī savus un laulātā nepilngadīgos bērnus.

[5.4.3] Tiesas ieskatā likuma „Par sociālajiem dzīvokļiem un sociālajām dzīvojamām mājām" 13.panta otrā daļa ir speciālā tiesību norma iepretim likuma „Par dzīvojamo telpu īri" 9.panta pirmajai daļai.

[5.4.4] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 15.panta septīto daļu, ja konstatē pretrunu starp vienāda juridiskā spēka vispārējo un speciālo tiesību normu, vispārējo tiesību normu piemēro tiktāl, ciktāl to neierobežo speciālā tiesību norma.

[5.4.5] Tādējādi tiesa secina, ka konkrētajā gadījumā jautājumā par pieteicējas tiesībām iemitināties strīdus dzīvoklī nav piemērojama tiesību norma, kas noteikta likuma „Par dzīvojamo telpu īri" 9.panta pirmajā daļā, jo to ierobežo speciālā tiesību norma – likuma „Par sociālajiem dzīvokļiem un sociālajām dzīvojamām mājām" 13.panta otrā daļa.

[5.4.6] Tā kā atbilstoši likuma „Par sociālajiem dzīvokļiem un sociālajām dzīvojamām mājām" 13.panta otrajai daļai pieteicējas mātei kā sociālā dzīvokļa īrniecei nebija tiesību iemitināt dzīvoklī savu pilngadīgo meitu – pieteicēju, tad tiesa nonāk pie secinājuma, ka pieteicēja nevarēja iegūt nekustamā īpašuma lietošanas tiesības uz radniecības pamata.

[5.5] Vienlaikus tiesa norāda, ka dzīvesvietas deklarēšana vai ziņu par deklarēto dzīvesvietu anulēšana nekādi neietekmē nekustamā īpašuma lietošanas tiesības – nedz rada, nedz izbeidz tās.

Tādējādi arī faktiski pastāvošā situācija, pieteicējai turpinot mitināties šajā dzīvoklī, iekams strīds par viņas tiesībām noslēgt īres līgumu ar tā īpašnieku – Rīgas pilsētas pašvaldību – nav līdz galam izskatīts civilprocesuālā kārtībā, nedod pieteicējai tiesības uz dzīvesvietas deklarēšanu konkrētajā adresē.

[5.6] Līdz ar to nav konstatējams neviens no Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 3.panta otrajā daļā noteiktajiem tiesiskajiem pamatiem pieteicējai apmesties uz dzīvi minētajā nekustamajā īpašumā, un izrietoši no tā – nav tiesiskā pamata tajā deklarēt savu dzīvesvietu.

Tādējādi tiesa atzīst, ka nepastāv priekšnoteikumi labvēlīga administratīva akta izdošanai, ar kuru pieteicējai tiktu atjaunotas ziņas par dzīvesvietas deklarāciju /adrese/.

[6] Par Administratīvās rajona tiesas 2012.gada 25.jūnija spriedumu pieteicēja iesniedza apelācijas sūdzību, kas pamatota ar šādiem apsvērumiem.

[6.1] Pieteicējai nav iespēju deklarēties citā dzīvesvietā, tādējādi pieteicēja nevar saņemt sociālo palīdzību.

[6.2] Pieteicēja daļu no pasta sūtījumiem nesaņem /adrese/, jo tie tiek sūtīti uz pieteicējas iepriekšējo deklarēto dzīvesvietu /adrese/.

[6.3] Spriedumā nav minēti motīvi pieteicējas līguma – apturēt tiesvedību – noraidīšanai.

[6.4] Spriedumā vērtētas pieteicējas tiesības dzīvot dzīvoklī, bet tiesai ir jāvērtē tiesības deklarēties tajā.

[7] Iestāde paskaidrojumos par apelācijas sūdzību norāda, ka apelācijas sūdzība nav pamatota, pamatojoties uz iepriekš norādītajiem apsvērumiem.

[8] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 304.panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa lietu izskata rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[9] Pārbaudījusi lietas materiālus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteicēja apelācijas sūdzība nav pamatota.

[10] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu, ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma motivācijai. Šādā gadījumā šā likuma 251.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Administratīvā apgabaltiesa, izskatījusi lietu pēc būtības, pārbaudījusi un novērtējusi lietā iesniegtos pierādījumus, izvērtējusi apelācijas sūdzībā minētos argumentus, secina, ka pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pietiekams,tādēļ Administratīvā apgabaltiesa pievienojas pirmās instances spriedumā izteiktajai motivācijai *(sk. šī sprieduma 5.1.-5.6.punktu)* un atkārtoti to nenorāda.

[11] Nav pamatots apelācijas sūdzības arguments, ka tiesai nebija jāvērtē pieteicējas tiesības dzīvot dzīvoklī, bet – vienīgi tiesības tikt tajā deklarētai.

Kā pamatoti norādīja pirmās instances tiesa, personas tiesības būt deklarētai konkrētā dzīvesvietā ir atkarīgas no tā, vai personai ir tiesisks pamats attiecīgajā nekustamajā īpašumā apmesties uz dzīvi. Šāds tiesisks pamats ir konstatējams, ja personai pieder šis nekustamais īpašums, ja attiecībā uz to ir noslēgts īres vai nomas līgums vai šā īpašuma lietošanas tiesības persona ieguvusi uz laulības, radniecības, svainības vai cita likumiska vai līgumiska pamata.

Tiesa noskaidroja, ka dzīvoklis /adrese/, ir Rīgas pilsētas pašvaldības īpašums, kurš bija izīrēts pieteicējas mātei kā maznodrošinātai personai, kurai atbilstoši likuma „Par sociālajiem dzīvokļiem un sociālajām dzīvojamām mājām" 13.panta otrajai daļai nebija tiesību iemitināt dzīvoklī savu pilngadīgo meitu – pieteicēju. Līdz ar to tiesa pamatoti secināja, ka pieteicēja nevarēja iegūt nekustamā īpašuma lietošanas tiesības uz radniecības pamata.

Apgabaltiesa konstatē, ka 2012.gada 11.maijā ir stājies spēkā Rīgas pilsētas Centra rajona tiesas 2012.gada 3.aprīļa spriedums civillietā Nr.C27180811, ar kuru noraidīta /pers. B/ prasība pret Rīgas domi par tiesību atzīšanu uz dzīvojamo telpu /adrese/. Vispārējās jurisdikcijas tiesa ir nonākusi pie identiskiem secinājumiem, atzīstot, ka strīdus dzīvojamā telpa nodota pieteicējas mātes /pers. D/ lietošanā speciālā kārtībā, kāda noteikta ar speciālo likumu „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā", kas savukārt izslēdz prasītājas lietošanas tiesības uz to atbilstoši likuma „Par dzīvojamo telpu īri" noteikumiem – prasītāja nav atzīstama par īrnieka ģimenes locekli, nav bijis īrnieka rakstveida paziņojuma, īrnieces un prasītājas vienošanās nav atzīstama par saistošu izīrētājam, piekrišana tam nav dota, dzīvojamās telpas īres līgumā prasītāja nav ierakstīta, prasītājas iemitināšana īrētajās dzīvojamās telpās nav tikusi saskaņota ar izīrētāju ne likumā, ne līgumā noteiktā kārtībā.

Ja nav konstatējams neviens no Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 3.panta otrajā daļā noteiktajiem tiesiskajiem pamatiem pieteicējai apmesties uz dzīvi minētajā nekustamajā īpašumā, pieteicējai nav tiesiska pamata tajā deklarēt savu dzīvesvietu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 304.panta pirmo daļu, 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda:

Noraidīt /pers.B/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru Rīgas domes Personu dzīves vietas reģistrācijas komisijai tiktu uzlikts pienākums atjaunot ziņas par /pers. B/ deklarēto dzīvesvietu /adrese/.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente *(paraksts)* A.Šteinberga

Tiesneši *(paraksts)* K.Berķis

(paraksts) M.Birzgalis

Noraksts pareizs

Administratīvās apgabaltiesas tiesnese A.Šteinberga

2014.gada 11.martā